

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre ..... 16 h.
Negyedévre ..... 4 -
Helyben házhoz hordva:
Egy évre ..... 20 h.
Negyedévre ..... 3 -
Védőbe postán szállítva:
Egy évre ..... 24 h.
Negyedévre ..... 6 -
Egyes szám ára 3 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 101. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 május 4.

Lelőttünk egy orosz repülőgépet

Orosz hadszíntér. Budapest május 3. (Hivatalos.) Rarancétól keletre egy osztrák magyar harczi repülő lelőtt egy ellenséges repülőgépet. Egyéb jelentős esemény nem történt.

Az olasz fronton folynak a harcok.

Olasz hadszíntér. Budapest, május 3. (Hivatalos.) Az Adamello területen a harcok tovább folynak. Rivánál és a Col di Lana területen heves tüzerarcok keletkeztek. Az olaszoknak a Rothwand csucs ellen intézett támadását visszavertük.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, május 3. (Hivatalos.) Nincs esemény. Höfer.

A pápa békeszózata az amerikaiakhoz.

Budapest, május 3. (Saját tud.) Luganóból jelentik: Az a husvéti pásztorlevél, melyet a pápa az Egyesült-Államok népéhez intézett, a következőképen hangzik:

«Béke legyen veletek!» Ezeket a magasztos szavakat intézte a Megváltó az apostolokhoz és az emberiséghez.

A békében élő nemzetek — folytatja tovább a szentatya — őrizték meg a békét. Adjatok hálát az Istennek ezen nagy jótetemenyért. Azok pedig, akik háboruban élnek, tegyék le a fegyvert, vessenek véget az embermészárlásnak, amely Európát és az egész emberiséget megbecsteleníti.

Liebknechtet letartóztatták.

Budapest, május 3. (Saját tud.) A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből: Azon kilenc tüntető között, akiket május elsején a Potsdam-téren letartóztattak, közte volt Liebknecht Károly képviselő is. Miután Liebknecht, aki letartóztatásakor polgári ruhát viselt, fegyveres szolgálatba beosztott katona, az illetékes katonai bíróság vizsgálatot indított ellene és elfogatási parancsot adott ki ellene.

Berlinből jelentik: A 9-én összeülő birodalmi gyűlésen a szociáldemokrata párt indítványozni fogja, hogy a Liebknecht elleni eljárást függeszék fel és az ülés tartamára a fogságát szüntessék be.

Előretörés az Argonnokban.

5 repülőgépet lőttek le a németek.

Berlin, május 3. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Dixmuidentől északra német osztagok meglepő tüztámadással kapcsolatban behatoltak a belga vonalakba és néhány tucat katonát foglyul ejtettek.

A Four de Paris vidékén (Argon erdőség.)

Járőreink a második francia árkon túl törtek előre.

Néhány foglyot hoztak magukkal. A Maas két oldalán a helyzet változatlan.

Althaus báró főhadnagy a Caillette erdő felett a 6 ik ellenséges repülőgépet lőtte le.

Azonkívül egy francia repülőjármű légi harcban a Diaumont erdőtől délre lezuhant. Másik kettőt védő ágyúink lőttek le a Lалу gerinetől délre és a Diaumont majornál. Ötödiket gépfegyvertüzelésünk Hardaumontnál. Ez utóbbinak vezetője meghalt, figyelő tisztje súlyosan megsebesült.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Nincs ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Roosevelt a központi hatalmak ellen.

Budapest, május 2. (Saját tudósítónktól.) Lugaoból jelentik: A Tribuna nyilatkozatot közöl Rooseveltől, aki élesen elítéli Wilson elnök politikáját. Kijelentette, hogy már régen háborút kellett volna indítani a központi hatalmak ellen.

Markovits és Weinberger cég nyári újdonságai

megérkeztek

és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyegek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját műhelyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérneműekben.

Telefon 11-09

Az 51 éveseket nem bocsátják el a szolgálatból.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól) A Budapesti Tudósító illetékes helyről értesül, hogy az 1865 évben született népfelkelésre kötelezettek, akiket az elmúlt sorozáson alkalmasaknak találtak, valamint ugyanezen évfolyambeliek, akik fegyveres viszonyon kívül teljesítenek szolgálatot, a szolgálatból való elbocsátásra nem számíthatnak. Ugyanezen évfolyambeli felmentettek, ha felmentési jogosultságuk megszűnik, azonnal bevonulni tartoznak, akik pedig bármi okból az eddigi sorozáson nem jelentek meg, pótszemlére jelentkezni kötelesek.

Csécsi-Nagy ezredes az öreg vitézekről.

Az imádkozó öreg huszárok. — Vitéz gyerekkatonák. Emlékezés itthonról.

A Nagyváradon általánosan ismert dandár, vitéz honvédszázados ezredes, Csécsi-Nagy Imre a napokban levelet írt Aradon lakó testvéréhez vitéz katonáinkról, különösen a derék öreg népfelkelőkről. A levél oly meleg és közvetlen hangú, hogy a következőkben, ha részleteiben is közreadjuk, mint háború történetünk egyik legszebb arany lapját:

... Nem tudom írni már arról, hogy ez a dandár, amelynek közel egy éve parancsnoka vagyok, micsoda — katonai kifejezést használva — „emberanyagból” áll? Már maga az a körülmény is érdekes, hogy a dandár felállításában az összes honvédszázados ezredes részt vettek. Abban tehát az egész ország, a Kárpátoktól az Adriáig s Pozsonyig Csikszeredáig, képviselve van. Mikor 1918 őszén megalakultunk, mondhatom, különös benyomást tett rám a sok jóképű öreg. Az igazat megvallva, az volt az aggodalmam, hogy csupán valami másodrendű szerepre leszünk kárhoztatva. Azóta, alaposan megismerve ezt az „emberanyagot”, nyugodt lélekkel, minden dicsérvés nélkül mondhatom, hogy ez a dandár nagyon érdekes katonai alakulás. **Tisztek és legénység, majdnem kivétel nélkül, megállapodott, komoly emberek, önálló existenciával, többnyire nagy családdal.** Míg egyrészt arcuzáról leolvasható, hogy nekik van kire és mire gondolni ott messze, valami kis alföldi fehérfalu tanyán, vagy az erdélyi hegyek közt levő kis faluban, addig másrészt nincs az a parancs, nincs az a nehéz feladat és veszedelem, amelyre ne vállalkoznának komolyan, nyugodtan és becsülettel. Talán nincs meg náluk az a fiatalos, majdnem gyermeki lelkesedés, mint azt a fiatalokból álló ezrednél lehet látni, de ha megkapják a parancsot, — rejtsen az magába száz veszélyt és halált, — becsülettel igyekeznek annak megfelelni. Ez éppen úgy áll a legénységre, mint a tisztikarra.

Ha valaki be akar látni ezeknek az embereknek a lelkébe, csak nézzen végig egy Istentiszteletet itt az erdőben. Mert ez most a mi templomunk. Végtelenül megható, a mint sok derestű huszár áhitattal imádkozik.

Arcon látszik, hogy gondolatuk Istennél és családjoknál van, közben csendes mozdulattal meg-megtörülgetik szemüket. Aranynép ez, rajongók értők. Képzelted fájdalomamat, mikor egy egy keményebb ütközetben nagyobb veszteségeink voltak.

Mikor 1914. utolsó napjaiban az oroszok az uzsoki szoroson betörték, bennünket is eléjük vetettek s ettől kezdve min-

dig a legnehezebb helyeken voltunk alkalmazva. Örömmel mondhatom, hogy elől járóink igen jó véleményt alkottak rólunk. A népfelkelő huszárnak nagy becsülete van mindenfelé. A népfelkelő kifejezés a régi felfogás szerint majdnem guaynév volt. Tisztelet illesse ezt a nevet!

Tudvalevő dolog, hogy a háború elvadítja az erkölcsöket s ilyenkor a katonai és egyéb bűnök igen gyakoriak. A hadbírók mindent panaszkodnak, hogy nem győzik a munkát. Az én hadbíróm azért panaszodik, hogy nincs munkája. A dandár fennállása, egy és háromnegyed év óta, alig fordult elő büntetendő cselekmény.

Mióta Oroszországban vagyunk, — nyolcadik hónapja — s mióta főleg álló harcok vannak, hála Istennek, kevesebb a veszteségünk. A pótlásokat havonta rendszeresen kapjuk, úgy hogy már ismét tekintélyes erőt képviselünk. Nemrégiben érkezett egy pótlás: nyolevanöt ember egy hadnaggal. Szabadkai gyerekek voltak, köztük sokan sebesüléssel felgyógyultak. Parancsnokuk, **egy peckes kis hadnagy, egy a háborúra önként jelentkezett ötvennyolc éves bácsi.** Nem sokkal később egy másik pótlás is érkezett. Csupa gyönyörű szál ember. Ezek meg horvátok voltak. Mind igen szép és kitűnő katona. A parancsnokuk egy szintén **önként jelentkezett többszörös nagypapa.** Ezeket az öreg urakat a kötelességtudás hozta ide. Igazán megható dolog. Eddig három teljesen horvát századom van.

A multkoriban ismét szomorúságunk volt. Egy járőrünket éjjel lesben álló muszákk közrekapták, harc fejlődött ki, amely az oroszok futásával végződött. A járőrnek azonban három embere elesett. Másnap reggel a három hulla a lövészárk mögött, egy sátorlappal leterítve várt az utolsó utra, a temetőbe való leszállásra, amikor egy zilált kinézésű, zavart tekintetű huszár közeledett az elesett hősök felé. Odaérve, reszkető kézzel emeli fel a leplet az egyik alakról s annak arcát megpillantva, leirhatatlan sikollyal, ájultan esett a holttest mellé. Ilyen jelenet láttára nincs ember, aki könyeit vissza tudná tartani. Most már nyugszik ez a három hős is vitéz társai mellett a mi temetőnkben, egy erdő szélén. Temetőnk lakói — fájdalom — lassan-lassan szaporodnak.

Még januárban történt, hogy az állaso-

kat vizsgálva, lövésosztályomnál jelentik, hogy négy katonai reáliskolás gyerek van nálunk, akik az iskolából szöktek meg, hogy résztvehessenek a háborúban. Mikor mondtam nekik, milyen nagy meggondolatlanság a tettük, azt felelték, hogy ők komoly meggondolás után cselekedtek, elég erősök srra, hogy részüket a háborúból kivegyék és ha az iskolából kicsapják őket, akkor éppen elérik céljukat, mert mint önkéntesek, azonnal beállanak. Bár az aggódó szülők jutottak eszembe, mégis szerettem volna ezt a négy tizenhétéves fiút vitéz viselkedésükért megcsókolni. Mindég puska volt kezükben, úgy jártak a lövészárkokat. Jelentkeztek minden veszedelmesebb szolgálatra. Egy hétig hagytam, had „élvezzék” a háborút, azután egy zászlóssal visszaküldöttem őket iskolájukba. Együttal átiratban kértem az iskolaparancsnokot, hogy a gyerekek bünének elbírálásánál vegye tekintetbe, hogy minden szolgálatot, melyre saját kérelmekre vezényeltettek, kifogástalanul teljesítettek. Az iskolaparancsnok bölcsességére vall, hogy a fiúk az expedíciót hatnapos áristommal uszták meg.

Mint már talán máskor is írtam, mi, a dandártörzs, egy szép erdőben lakunk. Most állandóan dolgozunk tanyánk csinosításán. Kunyhóink gyönyörűen épültek, köztük egy szép kis park keletkezett filagóriával. A napokban a hadosztályparancsnokom meghívott egy variété estére. Igen kiadós program volt összeállítva és a szereplők mind egy bőszi népfelkelő ezredből kerültek ki. Kissé komikus volt, hogy ezek a hivatásos artisták most viselt bakaruhában, komisz bakancsban jelentek meg a színpadon. Fekete kezeik elárulták, hogy itt bizony egy cseppet sem kimélik őket. Látszott rajtuk, mennyire jól esett hivatásuk szerint szerepelniük. Voltak közöttük énekesek, zenészek, komikusok és egy kiváló bűvész. A mult hónapban a miniszterünk Brodyban járt, hová engem is berendelték erre az alkalomra, ugyszintén a közelben lévő honvéd- és népfelkelő tiszteket. Mély hatással volt reánk, mikor a miniszterünk költői szép beszédben tolmácsolta az ország üdvözlését. Érdekes, hogy Brodyban milyen ügyes rendszabályt hoztak az éjjeli kóborló hölgyek ellen. Ha esti tíz óra után magános nőt találunk, azt becsukják másnap délelőtt tizenegy óráig. Akkor úgy, *amint sétált, kalappal boával, a fútcát separtetik velők.* (Ezt másutt is meg lehetne próbálni; mindenesetre többet érne pár anketnél. Szerk.)

Mióta ebben az állásban vagyunk, napunknak legkedvesebb, legnehezebben várt momentum a posta érkezése reggel hat óra tájban. Többnyire még hadi nyoszolyánk nevére, bontjuk fel a távolból, az édes otthonból, szép Magyarországból érkező leveleinket. Ilyenkor lelki szemeim előtt sorban megjelennek azok, akiknek szeretetét az ezer kilométeres távolságon át idáig érzem. Ez idő alatt távol vagyok a háborútól, lelkem köztetek van, ti pedig mindnyájan körülöttem: a szerető jó hitves, az öt kedves fiu, édes jó anyám és ti kedves testvéreim. Rendszeresen arra eszmélek fel, hogy megindulván a repülő, elkezdődik az azokra való agyuzás, ami azután átmege az állások kölcsönös bombázására. Alulról jönnek a jelentések, felülről a parancsok és közben kerteszkedünk, parkirozunk, míg bealkonyodik. Este megint megelégnék a környék. Mindenfelé szól a puska, a gépfegyver, a bombavető óriási detonációja meg-megreszketteti a levegőt. Közben világító rakéták szállanak a magasba minden irányban s működnek a reflektorok, melyek hosszú fénysávokat néha

az égboltra is felvetik. Ez többnyire egész éjjel így tart. A lövészárkokban ilyenkor van a munkaidő. A legénység nagyrésze a fedezékben dolgozik egész éjjel, mert ha nappal mutatkozik valaki, rögtön odalőnek.

A multkoriban egy reflektor rávilágított egy dolgozó csoportra. A következő percben minden oldalról odaágyuztak. Az oroszok rendkívül tudnak figyelni és a tüzéségük kitűnő.

Létrejött a török-román egyezség.

Szofia, május 3. A külügyminisztérium sajtóirodája jelenti Konstantinápolyból, hogy a Popescu és Simonis román delegátusok és a török kormány között a két ország között létesítendő gazdasági megegyezés iránt folytatott tárgyalások sikerre vezettek. Valószínűleg holnap alá is írják a megegyezést, melynek alapelvei abból indulnak ki, hogy a Dardanellák Törökország birtokában maradnak, mert csak ez biztosítja a Balkán államainak zavartalan gazdasági fejlődését. A megegyezés minden részlete a viszonyosságon alapul és biztosítékokat akar lefektetni arra nézve, hogy a két ország közt létrejött gazdasági kapcsolat hosszú időre lehetetlenné tesz Törökország és Románia közt minden differenciát.

Szofia az oroszok célja.

Páris, május 3. A Gaulois jelenti: Az oroszoknak Trapezunt bevétele utáni legközelebbi célja nem az, hogy Konstantinápolyt foglalják el, hanem minden valószínűség szerint előbb Szofia ellen akarnak menni. A szaloniki csapatok számára is ez a legközelebbi első feladat.

Elkészült a német válasz-jegyzék.

Budapest, május 3. (Saját tud.) A Frankfurter Zeitung jelenti: Wilson kijelentette, hogy esetleges háború esetén az Unió területén levő külföldi polgárokat semleges polgároknak fogja tekinteni.

A Lokalanzeiger jelenti: Gerard berlini amerikai nagykövet meglátogatta Jagow német külügyi államtitkárt. Az Amerikához intézendő válasz-jegyzék elkészült, valószínűleg holnap fogják átnyújtani.

Megszakadt a bolgár-román megegyezési tárgyalás.

Szofia, május 3. Toncevsz pénzügyminiszter magához kérte a lapok szerkesztőit és közölte velük, hogy Románia és Bulgária között a gazdasági megegyezés megkötésére irányuló tárgyalások megszakadtak. A tárgyalásokat dr. Radev bukaresti bolgár követ teljes fölhatalmazással folytatta Radovici román kereskedelmi miniszterrel és körülbelül már megállapodásra is vezettek. Még csak a megegyezés aláírása volt hátra, mikor a ro-

mán kormány újabb, nyilvánvalóan teljesíthetetlen követelésekkel lépett fel. A bolgár kormány a megegyezés meghiusulását a szövetséges hatalmak bukaresti képviselői aknamunkájának tulajdonítja, viszont azonban nem kételkedik abban, hogy Románia előbb-utóbb mégis kénytelen lesz megegyezni Bulgáriával. Most miről össze az történt, hogy a megállapodás egy két hónapi hatástást szenvedett.

Az ir lázongás.

Budapest, május 3. (Saját tud.) Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: Dublinban nyugalom van. Permoyban utcai ütközetek voltak, miután a felkelők nem akarták átadni fegyvereiket. Wegford-grófságban az angol csapat a felkelők összefogdosásával bajlódik.

3008 olasz tiszt esett el.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelenti: Most jelent meg az olasz tiszti veszteségről szóló kimutatás, amely szerint az olaszok eddigi vesztesége tisztekben: 3008. Ezek között 5 tábornok, 166 törzstiszt és 544 kapitány esett el a háború eddigi folyamata alatt.

17-én döntenek az angol védkötelezettség kérdésében.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelenti: Az új véderőjavaslat felett a május hó 17-ik napján tartandó titkos ülésen fognak dönteni.

Az angol védkötelezettség kérdése.

Budapest, május 3. (Saját tud.) Londonból jelenti, hogy Asquit miniszterelnök kijelentette, hogy az általános védkötelezettséget az angol alsóház holnap fogja tárgyalni.

A Reuter-ügynökség jelenti, hogy Asquit az általános védkötelezettséget a következő szavakban fejezte ki: „Általános viszonyban való szolgálati kötelezettség. A Reuter-ügynökség hozzáfűzi: Ama javaslatok dolgában, amelyeket az alsó házban holnap fognak tárgyalni, némi kételyek merültek fel. A közvélemény azt hiszi, hogy a javaslat tulajdonképpen az április 25-én elkészített ujoncozási tervet foglalja magában.

Orosz csapatok Angliában.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelenti: Angliába orosz csapatok érkeztek. Kitchener üdvözölte őket és szemlét tartott felettük. Az angol lapok a dolgot elhallgatták.

Még harcolnak az ir felkelők.

Budapest, április 3. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti: Kilarneyken és Klonalban a felkelők még harcolnak. Minthogy az összeköttetés megszakadt, a felkelésről egyéb hír nem érkezett.

Pasics oroszországi utja.

Budapest, április 3. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelenti: A cár Pasicsot Carszkojeszelóban fogja fogadni. A lapok Pasics pétervári látogatását hűvösen fogadták. Rossz néven veszik, hogy Sándor szerb herceg nem látogatott el Pétervárra.

Svéd képviselő esetleges orosz támadás ellen.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelenti: Sterzen Gusztáv képviselő interpellációt intézett a kormányhoz. Az Alandes szigeteken az oroszok erődítési munkálatokkal foglalkoznak és néhány ágyu üteget most helyeztek el. Szerinte ezek az erődítések az északi Svédországba vezető orosz hid és nem lehetetlen, hogy egy Svédország ellen intézendő orosz támadás bázisát képezhetik. Kérde a kormányt, hogy tud-e a dologról és mit szándékozik tenni, hogy Svédország a háború eddigi folyamán tanusított semlegességét megőrizhesse.

Robbanás Moszkva határában.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) A Moszkva-vidéki Raer m. münton levő petroleum- és benzín-ipartelep felrobbant. 300,000 pud naftalia néhány perc alatt el-lángolt. A robbanás oly heves volt, hogy hatását még Moszkvában is érezték.

Roszzak a vármegye utjai.

A közigazgatási-bizottság ülése.

Biharvámegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg május havi ülését. Az ülésen Fráter Barnabás alispán elnökölte alatt csaknem az összes közigazgatási bizottsági tagok megjelentek. Az ülés különben egész háborús ülés volt, amennyiben az összes tárgyakon meglátszott, hogy csak épen a legfontosabb és leghalaszthatatlanabb ügyeket intézik. A késedelmet tüdő ügyek zöme majd a háboru után kerül szőnyegre.

A tegnapi közigazgatási bizottsági ülésen az alispán időszaki jelentése egyáltalán nem tartalmazott fontosabb dolgot. Dr. Móricz Ernő vármegyei főorvos jelentése a hólyagos himlőtől eltekintve elég kedvező színben tüntette fel a vármegye közegészségi állapotát.

A hólyagos himlő bár újabb községekben is felütötte fejét, mégis a tömeges megbetegedésnek sikerült utját szegni. A veszedelem ellen ugyanis már maga a lakosság igyekszik az újraoltással védekezni. Ez általánosan fel is lép valahol a veszedelem, az nem oly komoly kimenetelű, mint amilyen eleinte volt. A hatóságok is teljes erővel dolgoznak a baj tovább terjedésének megakadályozásán.

A közigazgatási bizottság ülésének legfontosabb tárgya mely egyszerűsített az ülést legjobban foglalkoztatta Varró Domokos jelentése volt. A jelentés szerint a vármegye közutjai elhanyagolt állapotban vannak s azok jó karba hozataláról már most kell gondoskodni.

A bizottság alapos eszmecsere után arra a megállapodásra jutott, hogy a közutakat ezidőszakra a munkahiány miatt nem lehet oly gondosan kezelni, mint a béke idején. Hogy azonban a rossz karban lévő utakat mégis kijavítsák és használható állapotba hozzák, arra nézve úgy döntött a bizottság, hogy mindenütt kirendelik a közmunkaerőt és annak útján javítják ki a hibás uttestrészeket.

A magyarszéki vasuti állomás megnyitása következtét ezután. Magyarszéki tudvalevőleg már régebben felépült a vasuti állomás, azonban miért-miért nem, de nem nyitották meg és e miatt a forgalmat ma is az ottani vasuti őrháztól bonyolítják le. Állítólag a személyzet hiány volna az oka a megnyitás késlekedésének.

A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy megkeresi az illetékes vasuti üzletvezetőséget, hogy a magyarszéki vasuti őrháztól helyezze át a jelenlegi személyzetet a vasuti állomásra és ahogy jelenleg úgy a jövőben az állomáson ez a személyzet is lebonyolíthatja a forgalmat.

A belényes-vaskóhi vonat ügye.

Az utolsó tárgy volt a belényes-vaskóhi vonalon egy új vonat beállításának ügye. Ma mindössze egy személyszállító vonat közlekedik ezen a vonalon. A kocsik állandóan zsúfoltak. Emellett még ez az egy vonat is oly rosszul közlekedik, hogy ma sokkal hamarabb meg lehet járni Budapestet, mint Belényest. A mai egy vonat képtelen lebonyolítani a forgalmat. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy felír a kereskedelmi miniszterhez, hogy még egy vonatot állítson be. Ha pedig ez a kérelem mozdonyhiány miatt nem volna teljesíthető, akkor kéri a közigazgatási bizottság, hogy a ma közlekedő tehervonatok egyikéhez megfelelő számú személyszállító kocsikat kap-

csoltsasson fel a miniszter. Ilyformán legalább valamennyire orvosolva lesz a mai türethetetlen állapot.

Kávéházak alkonya.

Panasz a mozik ellen.

Hogy élnek a kávéházak, miből és meddig, erre a kérdésre nagyot sóhajtván adta meg a választ egy előkelő kávéház a következőkben:

— Csak tengődhetünk, kedves jó uram. Tessék idenézni.

A kávé kilója volt 360—400 korona, most 12—13 korona. A kávénál 80 kávéra (esetleg 90 re) kell 1 kiló kávé, 90 kávénál a bevételi többlet a 8 fillér emeléssel 7-20.

A kávé pedig kerül (13—360) 9 korona 40 fillérral többet. Ráfizetés tehát tetemes szarint, mert a tejes kávé 50 fillér, a fekete 44. A tej ezelőtt volt 24, most mire idejön 64 fillér, a cukor 90 fillér volt, ma 130, a habtejzsír 120 volt, most 240 és 200 kávéhoz egy napra 10 korona ára kell.

Ehhez járul a fűtési költség. 1 méterm. kokszt ezelőtt 550, ma 800 korona és a fűtés. A világítást 15 százalékkal emelték, ami egy kávéháznál 2000 korona többlet évenként. A fa ezelőtt 1250, ma 3000 korona. Peszgő 450 volt s adtuk 10 koronáért, ma 7 s adjuk 11 ért.

A zene? Ezelőtt nem került semmibe, ma 12.000 korona kávéházanként. Ha nincs zene, nincs vendég. A cigány ma nem tud megélni, előlegeket kap, fel is veszi, el is viszi.

Minden kávéházban 100—100 idegen vendég van, hiányzik 200 torzsvendég, akiket elvitt a háboru. Éjjeli forgalom nincs, egykor be kell zárni, 12 kor már érezhető a hatás.

Az összes kávéházak *tengődnek*. Van egy-egy kávéházban tömeg, például a Royalban, Schwartz Béla kitűnő kollegámnál, vagy a Sasban, de ez csak látszat, mert ráfizetnek az üzletre, például a felvágott 160 volt, most 2 korona, a tea rummal tudjuk mibe kerül s csak 10 fillérral emelték az árat, a csokoládé ára ma 10—11 korona s csak 10 fillér az emelés. És erre mondják a hozzá nem értők, hogy rablás.

A közönség mit fogyaszt? Ugyanazt, amit ezelőtt: kávé, kapucint. Peszgőzik is az idegen. Pénz van elég s még sincs haszon. A kávéháztól a mozi elvont nagy kontingenst a közönségből. A mozi későn végződik, a színház is, a közönség nem jön már ilyenkor kávéházba, hanem hazamegy. Különösen családokat vont el a mozi a kávéháztól és ez a baj.

Ugy-e, hogy egy ecorban sok ennyi panasz? Egy óska viccel feleltek, ha végignézek a kávéházamon, de hát elkeseredett kávéstól nem telik jobb: ez már *nem kávéház többé nekem*.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőtök a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, legedük, gramafonok, hurkülönlegességek Gramafonok, hangszerek olesó szakszerű javítása.

A fa árának országos maximálása

Értekezlet a minisztériumokban.

A tűzifatermelők, nagyobb kereskedőcégek és egyéb érdekeltek bevonásával a földmivélsügyi és kereskedelmi minisztériumok vezetése alatt beható tanácskozások folytak a tűzifa árának országos maximálása ügyében. A következő elvi alap domborodott ki e tanácskozásokból:

Megállapodtak egy úgynevezett erdőbérben (waggonként 45 korona) egységesen az egész ország területére. Ez az erdőbér ezt a vételárat van hivatva fedezni, amelyet a termelő a lábón álló fáért fizet. Ehhez az erdőbérhez egységesen hozzáütik a döntés, a megmunkálás, az osztályozás, a kiközelítés költségeit, valamint azon költségeket, amelyek mejdám egyformán megvannak minden üzemben.

Ehhez még egy kis pótlást számítanak a különböző üzemek termelési költségei között levő árkülönbszettek kiegyenlítéséül s ez lesz az *önköltségi ár* (a legközelebbi állomáson waggonokba berakva). Ehhez hozzászámítandó lesz aránylagos kereskedői haszon s kimondják, hogy az így kikalkulált árnál drágábban senkinek tűzifát nem szabad eladni.

Eznek eredménye lesz a fa aránylagos elosztása, mert a termelők nem kapnak magasabb árat, akárhova akarják szállítani a fát, viszont az önköltségi árnál olesóbban nem veheti el tőle a fát a katonaság vagy a hatósági rekvirálás. Olesóbban adni t. i. nem tartozik.

A Máv. már erre számít, mert tűzifaszállítóhoz intézett átírata szerint prémiumot fizet annak, aki a szállításra kötelezett fának 90 százalékat beszállítja. A szállítók azonban azt állítják, hogy e prémiummal együtt se érik el az árat az önköltségi árat s magasabb prémiumokat kérnek.

Tompa Kálmán hatvanadik utja.

Tegnap szemre tetszetős egyenruhában, Vörös-Keresztes jelvényvel és parancsnoki jelzéssel ruháján jelent meg Tompa Kálmán Nagyváradon.

Nagy örömmel fogadták a kórházvonat-parancsnokot, aki menyé temetéséről Budapestre értesült s fia vigasztalására lejött.

Tompa Kálmán a következőket beszélte el munkatársunknak:

— Kórházvonatomnak ez a hatvanadik utja, amelyet most Orosz-Lengyelországból Koowel—Luzk—Manievicéltől; amely közvetlen a front mögött van, megtettem vele Lublin—Krasznik—Varsón keresztül.

Magyar katonákat hoztam Budapestre. Ugy látom, hogy arrafelé be van fejezve a háboru, *össze ott békét várnak*, mert a helyzet az, hogy ahol az árat minimálisak voltak, ott rettenetesen emelkedtek, tehát a béke sürgős.

Vonatunkat Pesten nagy ünnepekkel fogadták. A magyar fiúk, akiket hoztunk, áldották vonatunkat. Hála Istennek, *sebesült alig van*, akiket hoztunk, fáradt beteg emberek, a mocsaras vidék áldozata. Most már

csak betegeket hozunk, nem sebesülteket. A hungulat az orosz határon bizakodó. Lembergben olyan husvétot éltem át, mintha nem lett volna háború. A németek már elmentek a határról, nincs ott már csak magyar katona.

Irmuskámmal együtt pénteken utaztam vissza Pestre, onnan az olasz frontra, ahol már voltam, Triesztet és Görzöt egyizben bejártam.

Szomorú alkalomra jöttem ide, s ki kell fejeznem érzéseimet. Sose felejttem el a múltat, de nem felejttem el azért, amit halott kis menyemmel szemben tanúsított ez a drága közönség. Ennyi jószág és szeretet meghatott engem.

A Tiszántúl-nak elküldöm majd naplóm egy részletét. Most csak annyit, hogy Lembergben, Budapest után kelte a legszébb városban verkednek az emberek a színházjegyekért. Nem törődnek a háborúval, Circenses kell nekik. Stanislauban is voltam színházban. Délen Fiumében. Ott találkoztam Székely Irénnel, izopozás aszszony, gazdag és kedves. Az élet joga mindenütt jelentkezik és csodálatos, ahogy a háború szomszédságában élnek. Naplóm erről fog szólni.

HIREK

Képkiallítás a püspöki palotában.

Junius 3-án nagyszabású képkiallítást rendez a Vörös-Kereszt a püspöki palotában, mely négy napig tart. A rendezőség a legváltozatosabb programról gondoskodott a négy napra. A harmadik nap művészi esemény lesz az a rémek orgonahangverseny a székesegyházban, melyet az országos híró orgonaművész: Antalfy Zsiress Dezső fellépése tesz feledhetetlenné. A rendezőség hatalmas kórust szervezett erre a hangversenyre, mely összesen 100 tagból áll s magában foglalja Nagyvárad minden énekesét, hölgyeket és férfiakat.

A rendezőség a hangverseny énekpróbáit a hölgyek részére minden kedd, csütörtök és szombat délutáni 6 órára állapította meg. A férfiak részére pedig minden hétfő, szerda, péntek délutáni 6 órájára tűzte ki s ezuton is kér minden szereplőt, hogy a próbákon pontosan sziveskedjenek megjelenni a Kath. Kör Szent László termében.

* **Biharmegyei aluminium Neuhausenben.** Május hatodikán tartja meg a neuhauseni aluminiumipar r. t. idej. közgyűlését Genfben. Ez abból az okból nevezetes, mert egy bankesoport, amelynek központja Angliában van, a részvények tulajdonos többségét magához akarja kaparintani s a svájci franciákat kívánja többségre juttatni. Ezért egy új német aluminiumtársaság alakul s megakadályozza azt, hogy az igazgatótanácsból a német és magyar részvényeseket magához vonja. A neuhauseni aluminiumgyár részvényei óriási hasznot hoztanak s a biharmegyei aluminium ércből dolgozza termékeit. Ha tehát az antant jutna tulsulyra a vállalat vezetésében, egy percig

se élvezhetné tovább a tarifakedvezéssel oda-szállított biharmegyei nyersanyagot.

* **A Tiszántúl nyomdájának gyászja.** Részvétellel közöljük a gyászhirot, mely a Szent László-nyomdát és lapunkat sújtotta. Kovács Béla betűszedőnek és a Tiszántúl korrektorának korai halálával. Az elhunyt igen derék, buzgó, kötelességtudó munkása volt évek hosszú sora óta a Tiszántúl nyomdájának. Szorgalmas, odaadó munkássága éveken át mindennap az ólombetűk katonájának névtelenségével, de ezekre kiható eredménnyel járult hozzá a keresztény közönség hírszolgálatának gondos ellátásához, a közvélemény igaz hangjának megszólaltatásához. Az ólombetűk mérge azonban megörölte különben is gyenge szervezetét s február óta súlyos betegség ágyhoz szegezte. Még januárban betegen is hűségesen feljárt kötelességét teljesíteni; később, mikor a kór elhatalmasodott, Isten akaratán való keresztényi megnyugvással viselte szenvedéseit, a szentségekkel megerősítve készült a nagy utra, míg élete legszébb idejében, alig 35 éves korában tegnap délelőtt elhunyt. Halálát neje szül. Arnóczy Erzsébet, valamint kicsiny árvája és a nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése holnap, pénteken, május 5 én délután 3 órakor lesz a Pál utca 40. sz. gyászháznál, a r. kath. egyház szertartásai szerint, a gyászmise pedig május 6 án délelőtt 9 órakor lesz az olasz plebánia templomban. — Ravatalára a Tiszántúl szerkesztősége, kiadóhivatala és nyomdászemélyzete koszorút helyez részvéte és kegyelete jeléül. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Kovács Béláné, szül. Arnóczy Erzsébet, egy a maga, valamint kis fia Béla és az egész rokonság nevében is legmélyebb fájdalommal jelenti szeretett jó férjének Kovács Bélának f. hó 3 án d. e. 10 órakor, életének 35 ik, boldog házassága 7-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségeknek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 5-én d. u. 3 órakor fognak Pál utca 40. sz. gyászháznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olasz temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 6 án d. e. 9 órakor fog az olasz plebánia templomban az Egész Úrnak bemutatottai. Mely végtisztességetekre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak Nagyvárad, 1916 május 3. Áldás és béke poraira.

* **Madách Emánuel vaskorona-rendje.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király Madách Emánuel államtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost saját kérelmére való nyugalmába helyezése alkalmából sok évi kiváltságos szolgálata alatt kifejtett kiváló és eredményes működésével szerzett érdemei elismerésül a II. osztályú vaskorona-renddel tüntette ki. Madách Emánuel b. e. Szmercsányi Pál püspök halála után, mikor a vallásalap lett a haszonélvezője a püspökségi javadalomnak, miniszteri biztosként lett kiküldve a javadalom kezelésére.

* **Kongregációi élet.** Az Urnök Mária kongregációja ma délután 5 órakor tartja rendes összejövetelét a Szent László menedékházban.

Az Urak Mária-kongregációja ma este fél 7 órakor tartja rendes összejövetelét a szokott helyen.

* **Mártonffy Bogdán kir. közjegyző.** Már egy ízben említettük, hogy a nagyváradai ügyvédi kar egyik közbecsülésben álló tagja: dr. Mártonffy Bogdán közjegyzővé nevezetetik ki. A hír most már befejezett tény, amennyiben az igazságügy-miniszter hivatalosan értesítette dr. Mártonffy Bogdán ügyvédet, hogy Körösbányára kir. közjegyzővé nevezetett ki. Dr. Mártonffy Bogdán távozásával Nagyvárad és Biharmegye közélet egyik értékes, munkás tagját veszti el, aki közel 30 évig tevékeny részt vett városunk társadalmi életében is. Korábban ügyésze és jegyzője volt a biharmegyei és nagyváradai Nőegyletnek; majdnem két évtized óta nagy buzgalommal, sőt áldozatkészséggel mint főgondnok kezeli a nagyváradai állami óvodákat; a kereskedő tanonciskola felügyelő bizottságának alelnöke, tagja az iparoktatási felügyelő bizottságnak és az állami iskolák gondnokságának. Biharmegye közigazgatásában szintén önzetlenül működött, nemcsak mint a vármegye törvényhatóságának régi tagja, hanem mint tb. főügyésze is nagy szolgálatot tett Biharvármegyének. Tagja továbbá a vármegye központi, állandó és közkórházi választmányának, valamint a közkórház élelmezését és gazdasági kezelését ellenőrző bizottságnak.

* **A kispapok ünnepélye.** A kispapok vasárnapi ünnepélye iránt már is általános az érdeklődés, aminek esalhatatlan bizonyítéka, hogy a fenntartott helyek egyrésze már elkelt. Meg is érdemlik a kispapok ezt az érdeklődést, mert hisz olyan tartalmas műsorral lépnek a közönség elé, mely semmi tekintetben sem kifogásolható. A kispapok észrevették, hogy volt nálunk ünnepély a feldult kárpáti falvak javára, volt a hadiárvaik javára, de nem gyűjtöttek kizárólag a váradi hadiárvaiknak, pedig csak igazán közel állnak hozzáink. S annak, hogy a kispapok észrevették a mi feledékenységünket az lesz az eredménye, hogy a Kath. Kör nagyterme vasárnap újra megtelik előkelő közönséggel. A jelekből ítélve, bátran ideirhatjuk, hogy az előadás erkölcsi és anyagiakban egyaránt reményen felül sikerül s bizonyos a vasárnapi ünnepélyre szivesen gondol vissza a közönség is, a növendékpapság is. A *Katholikus Népszövetség* tagjai külön meghívó nélkül is, tagsági igazolványaik alapján hivatalosak az ünnepélyre.

* **Halálozás.** Princez Bódog nyug. máv. főkalauz, élete 68 éves korában Brassóban elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Halálát neje kívül 7 gyermeke és 15 unokája gyászolja.

* **Ahol 40 fillér egy liter tej.** Amíg Nagyváradon valósággal majdnem éheznek a kisebb jövedelmű közönség, sziate irigységgel látjuk, hogy más városokban olcsóbbak az élelmiszerek. Most például azt olvassuk, hogy a szomszédos Debrecenben a hollandi tehénekkal berendezett városi tejgazdaság mintegy 5000 embert lát el naponta tejjel, literenkint 40 filléres ár mellett. Nagyváradon egészen másként van. Itt a hatóság úgy szabályozza a tej ellátást, hogy a városi tejközpont 50, illetve 52 fillérért adja a tejet s a hivatalos piaci árat is 50 fillérben állapították meg. Így azután dacára a tejtermelés kedvezőbb alakulásának és az eladó tejmenyiség szaporításának, Nagyvárad egész közönsége mé-

reg drágán kénytelen a tejet megfizetni. Talán mégis csak jó lett volna azokat a hollandi teheneket ide telepíteni.

* **A két fürdő orvosai.** A Püspök- és Félix fürdőknek eddig rendszeres fürdőorvosaik voltak. A háboru következtében azonban a fürdőorvosok ma katonai szolgálatot teljesítenek s így nem lakhatnak a fürdő székelyén. Takács Menyhért jászóvári prépost kérelemmel járult a miniszterhez, hogy a mai viszonyokra való tekintettel engedje meg, hogy a fürdőorvosok ne lakjanak a fürdőkben, hanem Nagyváradon. Az így felkérendő orvosok rendszeresen felkeresik a fürdő betegeit és megfelelő kezelésben részesítik. A miniszter tegnap értesítette a vármegye törvényhatóságát, hogy a háboru tartamára nincs kifogása az ellen, ha a fürdőorvosok nem laknak a fürdőhelyeken.

* **Adomány a Beleznay-siremlékre.** Dr. Beleznay Andor 50 koronát küldött szerkesztőségünknek a Beleznay-siremlékre. Rendeltetési helyére juttattuk.

* **Olesó rizs.** Nehogy tévedésbe essen a közönség, sietünk a kijelentéssel, hogy nem Nagyváradon olesó a rizs. Oh nem. Itt a rizs hatósági ára kilónként 4 K 80 fillér, amint azt a hatósági élelmiszerüzletekben is árulják. Aradon azonban több mint 30 százalékkal olesóbban jut a közönség a rizshez. Arad város tanácsa a múlt héten hat waggon rizst szerzett be, amelyet a tapás most bocsát forgalomba, még pedig kilónként 2 K 30 fillérért. Eddig 2 K 60 fillér volt Aradon a rizs ára. Hogy viszonylik ehhez a nagyváradai 4 korona 80 filléres ár?

* **Meghívó.** A Félixfürdői üdülőház beteg katonái folyó hó 7 én délután 3 óra kor a fürdő vendéglő nagytermében a Vörös-Kereszt segélyalapjának javára kabare délutánt rendeznek. Kérjük a nagyközönség szíves pártfogását. Műsor: 1. Nyitány, 2. Szavalt, 3. Népdalok, 4. Gyöngvélet (katonai életkép 2 felvonásban), 5. Cigány a bíróság előtt (bíróági karcolat), 6. Hegedű szóló, 7. Eine fidele Gerichtssitzung (humoros bíróági jelenet.) Helyárak tetszés szerinti összegben egy koronától feljebb. A rendezőség.

* **Temetések** Wendl Antal nagyszalontai pénzügyőri szemléző neje szül. Papp Mária Marait, élete legszebb idejében, 30 éves korában Nagyszalontán elhunyt. Az ifjú nő halála az egész községben mély részvetet keltett. A temetésen Nagyszalonta intelligens közönsége óriási számmal vett részt. A díszes koporsót szebbnél szebb koszorúk borították. A holttestet Nagyszalontáról kedden délután Nagyváradra szállították, ahol a gyászszertartást dr. Lestyán Endre róm. katolikus plébános végezte. Az elhunytat a Rulikovszky temetőben, a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra.

Rózsa Kálmán városi villamtelepi gépész ifjú neje élete 21. évében elhunyt. Férje a harcban teljesít szolgálatot. A fiatal asszony temetése kedden délután nagy részvét mellett ment végbe a róm. katolikus egyház szertartása szerint Várad-Velencén.

* **Egy katona öngyilkossága.** Ma kora reggel a Rimanóczy-fürdő egyik kabinjában öngyilkosságot követett el Friedmann Lipót 22 éves nyomdász. Szívenlőtte magát és azonnal meghalt. Friedmann katona volt, jelenleg betegállományban, szabadságra volt Nagyváradon, ahonnan ma kellett volna visszatérnie a budapesti lábadozóba. Holttestét beszállították a csapatkórház hullaházába.

* **Adomány a vak katonáknak.** Ignea Györgyné 10 koronát küldött szerkesztőségünknek a háboruban megvakult katonák javára Gyűjtésünk ezzel 3121 K 97 fillérré emelkedett.

* **Molnárok és pékek szabadságolása.** Van szerencsések az érdekelteknek a m. kir. honvédelmi miniszter ur 7000. számú listát tudomására hozni. A cs. és kir. hadügyminiszter urral egyetértőleg létrejött megállapodás alapján a segédszolgálatra alkalmasnak, vagy népfelkeltési hadiszolgálatra fegyver nélkül alkalmasnak osztályozott molnárok és pékek, kik a mögöttes országokban tartózkodnak és ha eziránt a főispánok indokolt előterjesztést tesznek a m. kir. honvédelmi, illetőleg cs. és kir. katonai (hadtest) parancsnokság által bizonytalan időre felfognak mentetni. A m. kir. honvédelmi parancsnokságok a jelen rendelet alapján is nemcsak a honvéd, hanem az összes mind az A., mind a B. osztályú népfelkeltésre kötelezetteknek felmentését is engedélyezik, tekintet nélkül arra, hogy a népfelkeltésre kötelezettek a hadseregnél vagy a honvédségnél szolgálnak-e. A közös hadseregbeli rendes három évi szolgálati kötelezettség alatt álló, valamint a közös hadseregbeli tartalékos és póttartalékos segédszolgálatos molnárok és pékek felmentése iránt a cs. és kir. hadügyminiszter ur 1916. évi 33099—Abt. 10. számú rendelete értelmében a cs. és kir. katonai (hadtest) parancsnokságok határoznak. Nagyvárad, 1916 május hó 1. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor sk. kamarai elnök h. Dr. Sarkadi Lajos sk. kamarai titkár.

* **Husvéti szeretetadományok** a Vécsey utcai barokban levő 400 katona részére. Biszterszky Ivánné 1000 drb cigarettá, dr. Thury Endréné 5, Száhlender Károlyné 10, dr. Pajor Kálmán 2, Fehér Margit 7, dr. Szopez Károlyné 2, Bóth Bevígna 2, N. N. 1, özv. Sebessy Béláné 3, özv. Rary Józsefné 10, Tordai Molnár Gábor 10 korona, Reizmann Mórné cigarettá, a Hegedüs hírlapiroda útján Huzella Böske 10 korona.

Forolin a legjobb és leghíresebb toalette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadási ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó üzletek, raktárak, olesó bér mellett, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor-utca 4.

* **Aszódy** Rákóczi uti kávé és tea üzletében nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr árak raktárban vannak, a háboru előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 6 10) 1 kiló kész kávé cukorral 5 kor.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb díze. Az első ránc a szép asszony első igazi bántása. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 150 Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Kiadó lakások olesóbb bér mellett. Szent János utca 72.

* **Aszódi** trieszti kávé és tea közvetlen behozatala, fő üzlete Kossuth utca saspalota. Ajánlok kórházaknak, gazdaságoknak, intézeteknek és privátházaknak, kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt 1 kilogrammos esomagban 5 koronáért, egyben felhívom nagyvárad kávészakértők figyelmét, hogy Aszódi 8 féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. befőzésre és kávéhoz való cukorral tisztelt vevőimnek szolgálatára állok. Telefon 635.

Megbíható ujsághordó nőket felvesz a Tiszántúl kiadó-hivatata

A legjobb molyirtó szerek u. m. mint Begaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, sib. mar kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Kiadó butorozott szobák és lakások, modern berendezéssel, hosszabb, vagy rövidebb időre, havi 30 koronától feljebb. Nagy Sándor-utca 4.

* **Poloskairtó NOKIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Nőstény ördög. (Bemutató-előadás)

Péntek: Nőstény ördög.

Szombaton délután: Eleven ördög.

Szombaton este: Nőstény ördög.

Vasárnap délután: Cyklamén.

Vasárnap este: Mágna Miska.

IRODALOM.

A Katolikus Hitterjesztés Lapjai vezetéséről dr. Lestyán Endre plébános, a ki a lapot éveken át kiváló eradménnyel, világos tudással és lankadatlan buzgósággal vezette, ez év elején nagy elfoglaltságára való tekintettel visszalépett és a lapot a lat. szert. papnevelő intézet előjárói és tanári kara vette át. Az új szerkesztőség vezetése alatt a március—aprilis füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Tartalom: Beköszöntő. — A magyar nép feladata a hatterjesztésben. — Az Immaculata missziós kongregáció százéves jubileuma. — A ker. vallás története Japánban. Adatok a missziós színház történetéhez. — A puszták virágai. — A steyli missziós atyák huszonöt éves munkája Argentiniában. — Misszió tudósítások: Milyen élet van Trasiliben. — Egy indiai b. taglátogatás viszonyosságai. — Egy missziós nővér jubileuma. — Lidj Jassu nékus látogatása a har. rari kath. missziós telepen. — Érdekes adat.

Képek: Angol ügyökök lakása Madagriban — Caesarea vidéke. — Birmai gyermek. — Birmai férfi. — Madagaszkár: kath. templom. — Madagaszkár: Misszió autómobil. — Forest szt. antali püspök. — Amerikai keresztény. — Arabia: sinai kolostor. — Dzebeli: Szent János templomának keresztútja. — Kínai fantasztikus szent. — Néger férfi európai öltözetben. — Kanadai európai negyed. — Kuba pálmaliget. — Pápua férfi és gyermek. — Hoyeca Illés maronita ékesek. — Kokinkina: Rizsföld. — Missziós gyermek fogadása az intézetben.

Uj Idők. Malonyay Dezsőnek hagyatékából közöl elbeszélést az Uj Idők április 30 iki száma, amelyben Lyka Károly cikke méltatja az elhalt író irodalmi munkásságát. A lap közli még Herczeg Ferenc Az arany hegedű című új regényének folytatását, Nagy Andor A katona naplója című elbeszélést. A Séták a nagy világban című rovatban Kémeri Sándor cikkét találjuk a Hivatala turbánjáról. Szabolcska Mihály Szívem szerint című új verseskötetnek ismertetését. Lakatos László Egy ésszony megtér című érdekes novellája, a pillanatsfelvételek ro-

vata. Móra Ferenc verse, apróbb cikkek tartják a lap szövegrészét. A fotografiák felelelik a világháború különböző hater-inek epizódjait.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Mit mondott Flontáné a királyról?

Tavaly sok asszony jött össze a Rulikovszky-uton, nagyrészt hadbavonultak asszonyai és panaszoktak bőségesen. Egyik sirva mondta el, hogy férje megsebesült, mire Flonta Mihályné, egy építőmester felesége kifakadt:

— Nekem is két fiam van a csatáéren, ette volna meg a f... , aki kezdte.

No és a királyról is tiszteletlenül nyilatkozott. Királysértés miatt vont a felelősségre a nagyváradai törvényszék Flontánét, akiről kiderült, hogy ideges asszony, jómódu építőmester volt az ura, de anyagilag tökre mentek, kissé szélütött a nagyméretűben beszámíthatatlan. Ennek dacára 100 korona és 100 korona mellékbüntetére ítélte a törvényszék. Buna János dr védő felebbezésére a királyi táblának Harmathy Károly kuriai bíró elnöklésével ítélkező tanácsa (bírák: Hubay Lajos és Gálbory József) tegnap tárgyalta Flontáné királysértési perét s Baróthy Pál főügyész helyettes vádbeezése után a törvényszék ítéletét helybenhagyta, de a büntetés végrehajtását felfüggesztette.

Legújabb táviratok.

Rennenkampft rehabilitálta a cár.

Budapest, május 3. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: A Mazuri tavaknál szenvedett balsiker miatt kegyvesztett Rennenkampff tábornokot a cár fogadta és rehabilitálta. Valószínűleg az északi front parancsnokságát fogják rábizni.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA:

Egy előfizetőnek. Szent Malakiás püspök az, akinek híres jóslatai 115 jövendő pápát pár jellemző szóval megjövendölnek. Az az egy pár jelző, amit a jövő pápáiról felsorol az illetők eredetire, nevükre, valamely jellembeli tulajdonságokra, vagy uralkodásuk egy egy eseményére vonatkozik. Szent Malakiás ir származása volt, Connaught püspöke, később Armagh érseke lett, 1148-ban halt meg. E jóslatok olyanok, hogy bizonyos vonatkozásban sokra ráillenek s tetszés szerint magyarázhatók. Sokszor nagyon találók, de az egyház hiteseinek sohasem fogadta el a jóslatokat.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben, mint nagyszalontai fióküzletemben szörmeárukat, téliöltönyöket, függönyöket szőnyegetek stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletemben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmutatható. A nyaraltatást tisztán kezelve, gondozva és ki javítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletem a károk ellen biztosítva van, ugyanazért kérem a nagyérdemű közönség szives bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Színház u ca 4. sz. Adorján-palota. Telefon 824. Telap: Körös utca 47. saját ház.

Biharvármegye alispánjától.

7587—1916. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a vármegye háztartási alapjának az 1915. évre vezetett zárszámadása az állandó választmány véleményével együtt f. évi május hó 1-től kezdődőleg 15 napra közigazgatási hivatalomban közszemlére kitétetik.

Az 1886. évi XXI t.-c. 17. §-a értelmében egyes adózók a zárszámadásra észrevételeket tehetnek s azokat f. évi május hó 15-ig az állandó választmányhoz címezve hozzáam beadhatják.

Nagyvárad, 1916 április 29-én.

Fráter Barnabás,
alispán.

M. Kir. Marhasó nagyáruda,
Sónagyraktár.

Spitzer Sámuel és Fia
Nagyvárad.

Ajánl:

Legjobb minőségű gépolajokat, henger és motorolajokat, milleniumi égőolajat (Pyrolin), merevgépszirt (tavotte). Elsőrendű kocsi-kenőcsöket, eredeti németországi, importált, répamagvakat, állami-lag ólomzárólt, legelső rendű luczernamagot és minden más gazdasági cikkeket.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010,000 korona.
Tartalékalap: 600,000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyujt értékpapirokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyujt.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, Sörgyár R. T.
Telefon 439.

* Bloch hegedűiskolát, használtat és asztali kottatartót illő árban veszek. Cím a kiadóban.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad, Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.

Eladó széna.

Várostól 10 percnnyire.
Cím a kiadóban.

Gépmunkás

felvétetik

a Szent László-nyomda r. t.-nál.
Szilágyi Desző-u. 5.

Kiadó.

II-od emeleti 4 szobás utcai lakás f. évi augusztus 1-től a Biharmegyei Takarékpénztár Kossuth-utcai székházában.

Kiadó

a város központján levő **belvárosi borozó vendéglő teljes berendezéssel.** Betegség miatt **azonnalátvehető.** Ertekezhetni Zabolszky bérlővel, vagy a háztulajdonossal. Nagy Sándor-utca 4.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

MEGNYILT

Haltenberger Vilmos kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyárának felvételi üzlete Rákóczi-ut. 7.

Gyár: az állomás felett.

Férfi, női ruhák tisztítása vegyileg szárazon. Festés bármely színre minta után elsőrendű kivitelben.

Gyász esetben ruhák 48 óra alatt festetnek feketére.

Szőnyeg, kelengye tisztítás, és minden e szakmába vágó munka elsőrangú gyors kivitelben. Különlegesség! **finom függönyök, kézimunkák tisztítása és javítása.**

Férfi ing tisztítás, fényvasalás.

Fontos! Szállodai és házi ruhák gőzmosása, szavatolt tiszta szappannal.

Postai megbízások soron kívül eszközöltetnek!

Szives megbízást kér:

Felvételi üzlet telefon száma: 14-69. Gyár: 34.

Haltenberger Vilmos.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

**Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.**

Eladó széna.

Vároستól 10 percnnyire.
Cím a kiadóban.

Gépmunkás

felvétetik
a Szent László-nyomda r. t.-nál.
Szilágyi Desző-u. 5.

Kiadó.

II-od emeleti 4 szobás utcai lakás f. évi augusztus 1-től a Biharmegyei Takarékpénztár Kossuth-utcai székházában.

Kiadó

a város központján levő belvárosi borozó vendéglő teljes berendezéssel. Betegség miatt **azonnalátvehető**. Ertekezhetni Zabolszky bérlővel, vagy a háztulajdonossal. Nagy Sándor-utca 4.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

MEGNYILT

Haltenberger Vilmos kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyárának felvételi üzlete Rákóczi-ut. 7.

Gyár: az állomás felett.

Férfi, női ruhák tisztítása vegyileg szárazon. Festés bármely színre minta után elsőrendű kivitelben.

Gyász esetben ruhák 48 óra alatt festetnek feketére.

Szőnyeg, kelengye tisztítás, és minden e szakmába vágó munka elsőrangú gyors kivitelben. Különlegesség! **finom függönyök, kézimunkák tisztítása és javítása.**

Férfi ing tisztítás, fényvasalás.

Fontos! Szállodai és házi ruhák gőzmosása, szavatolt tiszta szappannal.

Postai megbízások soron kívül eszközöltetnek!

Felvételi üzlet telefon száma: 14-69. Gyár: 34.

Szives megbízást kér:

Haltenberger Vilmos.